

Měsíčník EU aktualit

číslo 18,
březen 2005

strana 2	Španělé v referendu podpořili Smlouvu o Ústavě pro Evropu
strana 3	Nový sociální program EU na období 2005 až 2010
strana 4	Revize strategie udržitelného rozvoje v Evropské unii
strana 5	„i2010“ – nový program na podporu digitálních služeb
strana 9	Téma měsíce:
Ústava pro Evropu - smysl a ekonomický rozměr

EU OFFICE

Česká spořitelna, a.s.
Poláčkova 1976/2
140 00 Praha 4
tel.: +420 261 073 308
fax: +420 261 073 004
EU_office@csas.cz
<http://www.csas.cz/eu>

Petr Zahradník
manažer EU Office
+420 261 073 019
pzahradnik@csas.cz

Jan Jedlička
+420 261 073 484
jjedlicka@csas.cz

Alena Smolíková
+420 261 073 308
asmolikova@csas.cz

pod záštitou p. Pavla Kysilky
hlavního ekonoma a
člena představenstva České spořitelny

Vážený čtenáři,

průběh právě uplynulého měsíce února v evropském integračním dění by se mohl zdát na být první pohled nudný až nevzrušivý, nicméně asi pravý opak je pravdou. Pod rouškou zdánlivého klidu to v institucích EU, jednotlivých národních administrativách i jim sloužících poradenských, konzultačních a lobbyistických společnostech jenom vře. Právě v toto období, jež pozvolna přejde i do počátku jara, se totiž ve všech členských zemích „peče“ příslovečný chléb, jež bude pojídán po dlouhé programovací období let 2007 až 2013 buď v podobě chutných a stravitelných dávek dostatku klíčových evropských fondů, anebo naopak v podobě skromných, okoralých a přitom nepřiliš dostupných skýv, podávaných těm druhým. Není tedy žádným překvapením, že nynější dobu je možné oprávněně hodnotit jako klid před bouří, neboť logicky nikdo se nebude chlubit či vystavovat na odiv nedokončenou podobu strategie, aby tím odkrýval své karty a poskytoval inspiraci druhým. Na konci jara se budou stavidla této strategické přípravy pozvolna uvolňovat a země se vrhnou do fáze přípravy a finalizace svých nových Národních rozvojových plánů a dalších strategických rozvojových dokumentů, jež by v té době již měly obsahovat klíčové a v zásadě neměnné parametry, na nichž je jejich strategie pro nadcházející období založena.

Únor přinesl jednu zásadní průlomovou věc v případě ratifikace klíčového dokumentu EU – Ústavy pro Evropu. Bylo to Španělsko, které jako první členská země využila k ratifikaci evropské ústavní smlouvy referenda a po trojici zemí, která využila v závěru loňského a na počátku letošního roku k ratifikaci ústavy parlamentního hlasování, se tak stalo čtvrtou zemí, jež tento dokument ratifikovala.

Rozboru Ústavy pro Evropu se věnuje i naše hlavní téma v tomto čísle Měsíčníku EU aktualit. Pokouší se identifikovat základní změny, které tento dokument přináší a prioritně se zaměřit na ty, které mají ekonomickou a finanční implikaci. Všimá si například toho, že po schválení ústavy by se Evropská unie měla stát mezinárodně-právním subjektem, popisuje změny v institucích, zejména pak zásadní změny v procesu přijímání rozhodnutí nebo související s nově ustanovenými pozicemi předsedy Evropské rady a evropského ministra zahraničí, všimá si záležitostí vystoupení či vyloučení z Unie a zaměřuje se na zpřehlednění kompetencí Evropské unie, zejména pak s ohledem na ekonomické a finanční záležitosti.

Klíčovým tématem, jež v následujícím období rovněž povede k široké celoevropské diskusi, je náležitost naplnění tzv. nové lisabonské strategie, jež nese název „Růst a pracovní příležitosti“. Tato klíčová slova by se tak měla stát vodítkem pro to, aby EU byla i za několik příštích desetiletí považována za globálně konkurenčeschopný region.

Únor současně přinesl řadu dalších událostí a výzev ekonomického i politického charakteru, z nichž mnohé jsou podrobněji rozpracovány na stránkách nového březnového čísla Měsíčníku EU aktualit. Při jeho čtení, při návštěvě našich stránek www.csas.cz/eu i při úvahách o tom, kam směřuje Evropa Vám příjemně předjádí přeje

Petr Zahradník

Ve Španělsku se uskutečnilo první referendum o Ústavě pro Evropu. Španělé potvrdili, že patří mezi největší evropské optimisty – 77 % hlasujících bylo pro. Stínem je nízká účast pouhých 42 % oprávněných voličů. Důkazem, že Evropská unie neodsouvá sociální politiku na druhou kolej, je nová sociální agenda na období 2005 až 2010. Program, který vznikl v týmu komisaře Vladimíra Špidly, má dvě klíčové priority: (i) zaměstnanost a (ii) boj proti chudobě a podporu rovných příležitostí.

POLITIKA

Španělé řekli „SÍ“ Evropské ústavě

Španělsko se stalo po Litvě, Maďarsku a Slovinsku čtvrtou zemí, která ratifikovala Smlouvu o Ústavě pro Evropu. Na rozdíl od předešlých třech států, kde Ústavu schvalovaly národní parlamenty, bylo Španělsko první zemí, kde proběhlo všelidové hlasování.

Španělé nenechali nikoho na pochybách, že patří mezi největší příznivce evropské integrace. Pro schválení evropské ústavy se vyslovilo téměř 77 % hlasujících, proti bylo 17 %. Zklamáním je však nízká účast, když k referendu přišlo pouze 42 % oprávněných voličů. Výsledky španělského všelidového hlasování nejsou sice závazné, ale všeobecně se předpokládá, že španělský parlament vůli hlasujících formálně potvrdí.

Ratifikační proces v jednotlivých členských státech se liší. V některých jsou pořádána referenda, v jiných stačí pouze stanovisko národního parlamentu. Česko se zatím nerozhodlo, ale referendum je pravděpodobnější variantou. Všelidové hlasování uspořádá například také Francie. Největší obavy stoupenců ústavy jsou spojovány s britským a dánským lidovým hlasováním a rovněž s případným českým referendem.

http://europa.eu.int/constitution/futurum/ratification_en.htm

JEDNOTNÝ VNITŘNÍ TRH

TARGET2 - harmonizace nákladů v evropském bankovníctví

Evropská centrální banka vydala zprávu o pokroku v naplňování systému TARGET2, který umožňuje evropským bankám zpracovávat transakce prostřednictvím jedné společně sdílené platformy.

TARGET2 znamená zkratku pro „trans-Europe automated real-time gross settlement express transfer system“ (transevropský expresní automatizovaný systém zúčtování plateb v reálném čase). Jeho úkolem je zaktualizovat a konsolidovat existující systémy zpracování domácích a přeshraničních plateb v euro.

Cílem systému je rovněž v oblasti peněžních transferů zajistit jednotné harmonizované služby a cenovou strukturu pro velké transakce, a to v domácí měně i v euro.

Nejdále v aplikaci systému pokročily centrální banky Itálie, Německa a Francie, které v současnosti přizpůsobují svoje informační systémy do jedné společně sdílené platformy.

Zpráva se dále zabývá problémy, které musí být vyřešeny, aby bylo všem evropským centrálním bankám umožněno přijmout jednotnou sdílenou platformu.

http://www.ecb.int/pub/pdf/other/target2progressreport200502_en.pdf

Stav ratifikace Smlouvy o Ústavě pro Evropu

Členský stát	Pravděpodobná procedura	Plánované datum
Belgie	parlamentní hlasování	květen 2005?
ČR	referendum	není stanoveno
Dánsko	referendum	září 2005?
Estonsko	parlamentní hlasování	není stanoveno
Finsko	parlamentní hlasování	konec 2005 nebo začátek 2006
Francie	referendum	květen nebo červen 2005
Irsko	parlamentní hlasování + referendum	není stanoveno
Itálie	parlamentní hlasování	není stanoveno
Kypr	parlamentní hlasování	konec března 2005
Litva	parlamentní hlasování	schváleno: 11. listopadu 2004
Lotyšsko	parlamentní hlasování	v nejbližší době
Lucembursko	parlamentní hlasování + konzultativní referendum	referendum 10. července 2005
Maďarsko	parlamentní hlasování	schváleno: 20. prosince 2004
Malta	parlamentní hlasování	červenec 2005
Německo	parlamentní hlasování	červen 2005?
Nizozemí	parlamentní hlasování + konzultativní referendum	konzult. referendum: 1. června 2005
Polsko	referendum	podzim 2005?
Portugalsko	referendum	druhé čtvrtletí 2005
Rakousko	parlamentní hlasování	není stanoveno
Řecko	parlamentní hlasování	do června 2005
Slovensko	parlamentní hlasování	není stanoveno
Slovinsko	parlamentní hlasování	schváleno: 1. února 2005
Španělsko	parlamentní hlasování + konzultativní referendum	schváleno referendem 20. února 2005 parlamentní hlasování do června 2005
Švédsko	parlamentní hlasování	konec r. 2005 nebo začátek r. 2006
Velká Británie	parlamentní hlasování + konzultativní referendum	první pololetí 2006

zdroj: Evropská komise

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

EU urychluje preferenční obchodní opatření pro země postižené tsunami

V souvislosti s přírodní katastrofou způsobenou vlnami tsunami v jihovýchodní Asii Evropská komise navrhla urychlení zavedení nového evropského preferenčního obchodního režimu pro rozvojové státy. Nový Všeobecný preferenční systém by tak měl vstoupit v platnost již prvního dubna letošního roku. Systém se orientuje na státy, které byly postiženy nejvíce: Maledivy, Srí Lanka, Thajsko a Indonésie.

Evropský Všeobecný preferenční systém se zaměřuje zejména na sektor odívání a rybolovu. Přínosy systému budou rozšířeny na všechny státy, které byly zasaženy vlnami tsunami.

Zároveň Evropská komise pracuje na zjednodušení, a tam kde je to vhodné i na uvolnění, pravidel původu zboží, aby umožnila chudším rozvojovým zemím využívat veškeré výhody systému.

Preferenční obchodní režim poskytuje Evropská unie rozvojovým zemím již 30 let. Postihuje obchodní toky v objemu 52 miliard euro a je nejtědřejším obdobným systémem na světě.

<http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/160>

ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ POLITIKA

Nový sociální program: základní pilíř nové strategie růstu a zaměstnanosti

Evropská komise představila plán směřování sociální politiky v následujících letech – Sociální agendu na období 2005 až 2010.

V krátké době po prezentaci návrhu revize Lisabonské strategie, která by se nově měla zaměřovat zejména na růst a zaměstnanost, je plán komisaře pro sociální záležitosti Vladimíra Špidly důkazem toho, že sociální pilíř nebyl degradován na podřadnou roli.

Nový sociální program má dvě klíčové priority:

- zaměstnanost,
- boj proti chudobě a podporu rovných příležitostí.

Tyto priority jsou rovněž oporou dvou hlavních strategických cílů Evropské komise na období příštích pěti let: prosperity a solidarity.

V oblasti nezaměstnanosti se program zaměří na:

- vytvoření evropského trhu práce díky tomu, že zaměstnancům bude umožněno převádět nároky na důchod a na sociální zabezpečení, když pracují v jiném členském státě, a že bude vybudován dobrovolný systém kolektivního vyjednávání, překračující hranice národních

států; Komise také přezkoumá přechodná období pro pracovníky z nových členských zemí, které mohou dosáhnout až sedmi let od vstupu,

- umístění více lidí na lepší pracovní místa, zejména prostřednictvím Iniciativy evropská mládež a pomoci ženám (znovu)vstupujícím na trh práce například po mateřské dovolené,
- aktualizaci pracovního práva s cílem řešit potřeby navozené novými formami práce, tj. jmenovitě krátkodobé pracovní smlouvy, s ohledem na novou strategii bezpečnosti a ochrany zdraví při práci;
- řízení procesu restrukturalizace cestou sociálního dialogu.

V oblasti chudoby a rovných příležitostí se program zaměří na:

- analýzu dopadu stárnutí populace a budoucích vztahů mezi různými generacemi, na základě vydání zelené knihy o demografii,
- podporování členských států v jejich úsilí o reformu starobních důchodů, zdravotní péče a v jejich boji proti chudobě,
- skoncování s diskriminací a nerovností; Komise posoudí schémata minimálních mezd v členských státech; stanoví politický přístup k boji proti diskriminaci, postihující zejména etnické menšiny, jako jsou Romové;
- rozvíjení rovných příležitostí žen a mužů, například založením institutu pro genderovou problematiku;
- vyjasnění role a charakteristiky sociálních služeb obecného zájmu.

Federace evropských podnikatelů UNICE varovala, že by nový sociální program mohl podkopat lisabonské cíle akcelerace hospodářského růstu a zaměstnanosti. Naopak Evropská konfederace odborů ETUC předložení programu uvítala.

<http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/152>

V roce 2001 na summitu EU v Gothenburgu lídři členských zemí slavnostně schválili strategii udržitelného rozvoje Evropské unie. Nyní, čtyři roky po odeznění fanfár, Komise zveřejňuje kritické hodnocení jejího naplňování a připravuje revizi. Detailnější návrhy budou známy na podzim. Na pražské konferenci o spolupráci soukromého a veřejného sektoru (Microsoft's Governments Leaders Forum) evropská komisařka Viviane Reding načrtla podobu nového víceletého programu pro digitální služby „i2010“.

ROZŠÍŘENÍ

Makedonie odpověděla na otázky Komise

Makedonie vyplnila dotazník Evropské komise a učinila tak další krok ke statutu kandidátské země EU. Dotazník obsahoval 1921 otázek a řadu podotázek, jejichž účelem bylo prověřit připravenost země na otevření přístupového procesu do Evropské unie.

Makedonie požádala o členství v EU v březnu 2004 a ráda by se dostala do pozice kandidátské země ještě před koncem letošního roku

<http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/05/47>

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Revize strategie udržitelného rozvoje

Evropská komise v únoru v rámci revize strategie udržitelného rozvoje zveřejnila kritické hodnocení vývoje v této oblasti, a to čtyři roky poté, co byl tento ambiciózní projekt slavnostně oznámen na Gothenburgském summitu. Udržitelný rozvoj je jedním z hlavních cílů Evropské unie vůbec.

Revize vychází z konzultací se zainteresovanými stranami, které proběhly na podzim 2004, a zatím pouze naznačuje budoucí orientaci v této politice. Detailnější záměry a cíle budou představeny až na podzim.

Dosavadní hodnocení je značně kritické a Komise připouští, že selhala v otočení některých neudržitelných trendů:

- klimatické změny a malý význam čisté energie z obnovitelných zdrojů,
- zvyšování hrozby veřejnému zdraví,
- rostoucí problém chudoby a vyloučení znevýhodněných skupin obyvatel ze společnosti,
- stárnutí občanů a zvyšování nároků na sociální systémy,
- zvyšující se problém udržení biodiverzity a řízení přírodních zdrojů,
- rostoucí objem dopravy a stálé udržování vazby mezi ním a růstem HDP,
- negativní vlivy globalizace na životní prostředí a celou společnost.

Co se týče budoucnosti, Komise vyjmenovává šest širších oblastí zvýšeného zájmu:

- potvrzení principů evropské strategie udržitelného rozvoje a rovnosti všech tří dimenzí (ekonomický růst a zaměstnanost, sociální zajištění, ochrana životního prostředí),
- potvrzení nového přístupu v environmentální politice s vyváženým posuzováním jejich dopadů a širším využíváním tržních nástrojů,

- odhalení spojitosti mezi trendy, které nejsou z dlouhodobého hlediska udržitelné,
- jasnější cíle, úkoly a termíny pro jejich splnění,
- efektivnější sledování a monitorování,
- převzetí strategie za vlastní a zlepšená spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem v oblasti ochrany životního prostředí.

<http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/156>

JUSTICE A ZÁLEŽITOSTI VNITRA

Přeshraniční vymáhání pokut v EU

Ministři spravedlnosti členských států Evropské Unie schválili kontroverzní nařízení, umožňující vzájemné uznávání udělených peněžitých trestů a pokut za přestupky ve správním řízení. Nové nařízení udává výčet 39 přestupků, u nichž národní správní orgány jiné členské země Evropské Unie, než v které byla pokuta vyměřena, již nebudou zkoumat věcnou podstatu finančního trestu a začnou přímo s jeho vymáháním.

Zjednodušený systém se bude týkat například případů pašování živých zvířat, padělání dokumentů či dopravních přestupků. Právě neukázněným řidičům po vstupu nařízení v platnost odpadne relativní beztrestnost, když dosud se platbě pokuty mohli vyhnout přejetím hranic do domovského státu. Na základě nařízení totiž budou po něm v zahraničí vyměřenu pokutu vymáhat policejní orgány domovského státu.

http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=en&id=249&mode=g&name

INFORMAČNÍ SPOLEČNOST

Nový program na podporu digitálních služeb

Informační a komunikační technologie (ICT) se v podobě nového „i2010“ programu (Evropská informační společnost 2010) dostávají do popředí zájmu Evropské unie a stávají se jedním z nejvýznamnějších prostředků při naplňování cílů revidované Lisabonské strategie, uvedla evropská komisařka pro informační společnost a média Viviane Reding.

Program i2010 se zaměří na tři hlavní cíle:

- Vytvoření evropského informačního prostoru bez hranic včetně jednotného vnitřního trhu pro elektronickou komunikaci a digitální služby. Cílem je konvergence mezi internetem, telefonem a televizí prostřednictvím zvýšené konkurence v klíčových službách jako je vysokorychlostní širokopásmové spojení. „Používání internetu k poskytování hlasových služeb (VoIP) a televizního vysílání přinese revoluci do způsobu, jakým komunikujeme“, uvedla Reding.
- Zvýšení inovací a investic v sektoru ICT, a to jak z veřejných, tak i z privátních zdrojů. Partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) bude dána prioritou v udržení Evropy na čele vývoje informačních služeb jako je e-government. V této souvislosti komisařka Reding se vyslovila za zdvojnásobení výdajů do výzkumu v oblasti ICT.
- Podpora širšího přístupu k informační společnosti, například pro zdravotně postižené nebo přestárlé občany. Právě tyto skupiny obyvatelstva jsou při používání informačních a komunikačních technologií znevýhodněny.

<http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/05/61>

VZDĚLÁVÁNÍ A SPORT

Tři miliony europasů do roku 2010

Europasy, jejichž smyslem je pomoci občanům prokazovat svou kvalifikaci a schopnosti v celé EU, byly uvedeny v platnost. Při této příležitosti evropský komisař Ján Figel' vyjádřil jistotu, že tento nástroj značně pomůže občanům ucházet se o práci či studijní kurz v jiném členském státě. Záměrem Komise je, aby do roku 2010 využívaly europasy až tři miliony občanů.

Europasy je jeden ze tří doplňkových nástrojů k podpoře mobility v rámci evropské strategie „Vzdělání a příprava 2010“ vedle internetového portálu výukových příležitostí PLOTEUS a Evropského kvalifikačního rámce.

Europasy je vlastně souborem pěti instrumentů:

- společný evropský formát pro životopis,

- doplněk k diplomu u vyššího vzdělání (vyvinut společně s Radou Evropy a UNESCO),
- doplňkový certifikát pro odborný vzdělání a výcvik,
- evropské jazykové portfolio (prokazuje jazykové dovednosti držitele pasu ve čtení, psaní, mluvení),
- Europas mobilita (sleduje, kde všude držitel cestoval za účelem vzdělávání).

Komise se zavázala vytvořit hodnotící zprávu o implementaci Europasu do ledna 2008 a poté každé čtyři roky.

<http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/120>

ZDRAVÍ A OCHRANA SPOTŘEBITELŮ

Nová práva pro cestující v letecké dopravě

Aerolinky budou muset svým klientům poskytnout kompenzace při zpoždění (pokud bude delší než pětihodinové), zrušení letu (pokud se uskuteční v době kratší než dva týdny před plánovaným odletem) nebo odepření přístupu na palubu letadla z důvodu prodeje většího počtu letenek než je kapacita letadla (tzv. overbooking). Vyplývá to z nového nařízení Evropské unie, které ve všech členských zemích vstoupilo v platnost 17. února.

Nová pravidla se vztahují i na charterové lety provozované leteckými společnostmi členských států Evropské Unie z anebo na EU letiště. Nárok na odškodnění však nevzniká, pokud letecká společnost může prokázat, že například zrušení letu bylo způsobeno okolnostmi, které nebylo možné odvrátit.

<http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/181>

Kalendárium

Dalším příspěvkem do diskuse hovořícím ve prospěch liberalizace služeb na jednotném vnitřním trhu EU byla zveřejněná nezávislá studie, kterou nechala zpracovat Komise. Doba, kdy papírové řidičské průkazy členských států nahradí jednotný plastický formát se zase přiblížila, když Výbor dopravy Evropského parlamentu podpořil návrh příslušné směrnice. Statistiky Eurostatu prokázaly, že v roce 2003 evropská „přetadvacítka“ investovala 2 % HDP na vědu a výzkum, což je stále nedostatečná hodnota.

1. ÚNORA

Rekordně studená zima může rozšířit ozonovou díru nad severní Evropou: <http://www.europa.eu.int/comm/research/press/2005/pr3101en.cfm>

Zpráva Evropské centrální banky o bankovních strukturách v nových členských zemích EU: <http://www.ecb.int/press/pr/date/2005/html/pr050131.en.html>

2. ÚNORA

Výměna záznamů o trestné činnosti – pomoc při potírání mezinárodní kriminality:

<http://www2.europarl.eu.int/omk/sipade2?PUBREF=-//EP//TEXT+PRESS+NR-20050201-1+0+DOC+XML+V0//EN&L=EN&LEVEL=2&NAV=X&LSTDOC=N#SECTION1>

Aktualizované stabilizační programy Belgie, Finska, Francie, Německa, Irska a Itálie a konvergenční programy Dánska, Estonska, Malt, Polska a Slovenska: http://www.europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/ca_en.htm

Nové webovské stránky o sociálním dialogu: http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/news/2005/feb/socdiatsite_en.html

Ochrana dat – veřejné konzultace k duševnímu vlastnictví: http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/privacy/workinggroup/consultations/consultation_en.htm

3. ÚNORA

Stabilizační a asociační dohoda s Chorvatskem vstoupila v platnost: http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/see/news/2005/jp05_122.htm

Nová a obnovitelná energie – veřejné konzultace k Akčnímu plánu k biomasám: http://www.europa.eu.int/comm/energy/res/biomass_action_plan/index_en.htm

Evropský podnikatelský newsletter – Jak podnikatelé a průmysl naplňují výzvu konkurenceschopnosti: <http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/library/enterprise-europe/index.htm>

4. ÚNORA

Veřejné slyšení v Evropském parlamentu o budoucnosti kohezní politiky EU: http://www2.europarl.eu.int/omk/sipade2?SAME_LEVEL=1&LEVEL=3&NAV=X&DETAIL=&PUBREF=-//EP//TEXT+PRESS+NR-20050203-1+0+DOC+XML+V0//EN#SECTION5

Speciální report DG ECFIN: Rozpočtové transfery mezi EU a členskými státy: http://www.europa.eu.int/comm/economy_finance/publications/countryfocus_en.htm

Nová studie o financování vyššího vzdělávání v Evropě: http://www.europa.eu.int/comm/education/policies/2010/study_en.html#financing

7. ÚNORA

Letecká doprava – veřejné konzultace o financování letišť a státních podporách na zahájení činnosti pro letecké společnosti

s odletem z regionálních letišť: http://www.europa.eu.int/comm/transport/air/rules/state_aid_consultation_en.htm

Zpráva Eurostatu – v EU-25 bylo v roce 2003 zhruba 80 % uživatelů mobilních telefonů: http://epp.eurostat.ecec.eu.int/pls/portal/docs/PAGE/PGP_PRD_CAT_PREREL/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2005/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2005_MONTH_02/4-07022005-EN-AP.PDF

Počet mobilních telefonů na 100 obyvatel v roce 2003

Lucembursko	120,2	Polsko	45,5
Švédsko	98,4	Lotyšsko	52,3
Itálie	96,4	Litva	62,2
Česká republika	95,2	Slovensko	68,4
Slovinsko	94,4	Francie	69,9
Finsko	91,2	Malta	73,0
Portugalsko	89,9	Kypr	77,2
Španělsko	89,6	Nizozemí	77,2
Dánsko	88,6	Estonsko	77,4
Rakousko	87,9	Maďarsko	78,3
Irsko	85,8	Německo	78,5
Řecko*	84,9	EU25	79,9
Velká Británie*	84,4	Belgie	84,1

* rok 2002, zdroj: Eurostat

8. ÚNORA

Použití výdajů evropského rozpočtu v lednu 2005: http://www.europa.eu.int/comm/budget/execution/utilisation/index_en.htm

9. ÚNORA

Komise zveřejňuje výsledky nezávislé studie o ekonomických dopadech návrhu směrnice o službách: http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/services/services/index.htm

Komise předala doporučení Radě EU ve věci procedury nadměrného rozpočtu v Řecku: http://www.europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/edp/edpel_en.htm

Ropný bulletin – týdenní ceny v roce 2005 a cla a daně na pohonné hmoty v roce 2004 v jednotlivých členských státech: http://www.europa.eu.int/comm/energy/oil/bulletin/2004_en.htm

10. ÚNORA

Setkání představitelů Eurosystemu a centrálních bank ve Středomoří: <http://www.ecb.int/press/pr/date/2005/html/pr050209.en.html>

11. ÚNORA

Nové direktivy v oblasti přenositelných tlakových zařízení: http://www.europa.eu.int/comm/transport/tpe/guide_num_en.html

Nová studie Evropského parlamentu o reformě kohezní politiky: http://www.europarl.eu.int/meetdocs/2004_2009/organes/REGI/REGI_20050202_1500_audition.htm

14. ÚNORA

Návrh o pracovních podmínkách pro železniční zaměstnance při přeshraničním interoperabilním režimu: http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/news/2005/feb/railways_en.html

Výsledky průzkumu účasti spotřebitelů v procesu standardizace: http://www.europa.eu.int/comm/consumers/cons_org/index_en.htm

15. ÚNORA

Speciální report DG ECFIN – Konvergence a sjednocení Kypru: http://www.europa.eu.int/comm/economy_finance/publications/country_focus/2005/countryfocus3_en.htm

Zpráva o dodržování rovnosti pohlaví ukázala pokrok, ale nedostatečný: http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/news/2005/feb/gender_equ_rep_2005_en.html

e-Government – zvyšování dodávek veřejných služeb elektronickou cestou: <http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/library/enterprise-europe/news-updates/2005/2005-02-14.htm>

16. ÚNORA

Evropská komise udělila nové doporučení Maďarsku v rámci procedury nadměrného deficitu: http://www.europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/edp/edphu_en.htm

Komise konzultuje se zainteresovanými stranami budoucí evropskou rozvojovou politiku: http://www.europa.eu.int/comm/development/body/theme/consultation/index_en.htm

Nově zveřejněná studie o postojích k teleworkingu: http://www.europa.eu.int/comm/research/headlines/news/article_05_02_15_en.html

17. ÚNORA

Papírové řidičské průkazy brzy skončí v koši: http://www2.europarl.eu.int/omk/sipade2?SAME_LEV_EL=1&LEVEL=3&NAV=X&DETAIL=&PUBREF=-//EP//TEXT+PRESS+BR-20050221-S+0+DOC+XML+V0//EN#SECTION15

Výbor hospodářské politiky – Výroční zpráva o strukturálních reformách v členských státech: http://www.europa.eu.int/comm/economy_finance/epc/epc_structuralreforms_en.htm

Charta malých podniků – pokrok prostřednictvím výměny dobrých zkušeností: <http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/library/enterprise-europe/news-updates/2005/2005-02-16.htm>

18. ÚNORA

58. plenární zasedání Výboru regionů: http://www.cor.eu.int/en/press/press_05_02011.html

21. ÚNORA

Předseda Evropské komise José Barroso přivítal amerického prezidenta George Bushe: http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/us/bush/ip05_202.htm

Finanční instrumenty Evropské komise vedou společnosti k úspěchu: <http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/library/enterprise-europe/news-updates/2005/2005-02-18.htm>

22. ÚNORA

Závěry ze zasedání Rady EU pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy: http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/83803.pdf

Závěry z osmého zasedání Rady pro spolupráci mezi EU a Ukrajinou: http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/83804.pdf

Závěry ze sedmého zasedání Rady pro spolupráci mezi EU a Moldávií: http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/83814.pdf

Aktualizovaná verze dokumentu ECB: „Provádění měnové politiky v eurozóně: obecná dokumentace o nástrojích a procedurách měnové politiky Eurosystemu“: <http://www.ecb.int/press/pr/date/2005/html/pr050221.en.html>

23. ÚNORA

Evropská poradní rada pro výzkum v silniční dopravě předložila strategickou výzkumnou agendu v oblasti silniční dopravy: http://www.europa.eu.int/comm/research/transport/news/article_2178_en.html

24. ÚNORA

Rozhodnutí o státní pomoci v odvětvích dopravy a uhlí: http://www.europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/state_aid/decisions/decisions_dg_tren_en.htm

Zpráva Eurostatu – EU25 utratila v roce 2003 téměř 2 % HDP na výzkum a rozvoj: http://epp.eurostat.cec.eu.int/pls/portal/docs/PAGE/PGP_PRD_CAT_PREREL/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2005/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2005_MONTH_02/9-24022005-EN-AP.PDF

25. ÚNORA

Dostat lidi do práce – Komise odhaluje výsledky inovačních programů s rozpočtem 5,5 miliardy euro: http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/news/2005/feb/esf_en.html

Podpora schopností a kvalifikace prostřednictvím e-learningu: <http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/library/enterprise-europe/news-updates/2005/2005-02-24.htm>

Zahájení nové evropské protikuřácké kampaně: http://www.europa.eu.int/comm/health/ph_determinants/life_style/Tobacco/help_en.htm

28. ÚNORA

Budoucnost nábytkářského průmyslu v rozšířené EU: <http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/library/enterprise-europe/news-updates/2005/2005-02-25.htm>

Očekávané aktivity

Nejdůležitější událostí měsíce března bude jarní zasedání Evropské rady v Bruselu. Nejvyšší představitelé členských států se zde pokusí nalézt dohodu o řadě kontroverzních témat. Jedním z nich bude reforma fiskálních pravidel daných Paktem stability a růstu. Neméně bouřlivá debata doprovodí diskuse o budoucí podobě finanční perspektivy EU na období 2007 až 2013. Zatímco návrh Evropské komise počítá s průměrnými výdaji ve výši 1,14 % HND, bohatší státy požadují omezit výdaje na úroveň 1,0 % HND.

3.3.2005	Brusel, Belgie	- Zasedání Rady EU k zaměstnanosti, sociální politice, zdraví a záležitostem spotřebitelů
7.-8.3.2005	Brusel, Belgie	- Zasedání Rady EU ke konkurenceschopnosti
10.3.2005	Brusel, Belgie	- Zasedání Rady EU k životnímu prostředí
14.3.2005	Brusel, Belgie	- Zasedání Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin EP
14.3.2005	Brusel, Belgie	- Zasedání Rady EU k zemědělství a rybolovu
14.-16.3.2005	Brusel, Belgie	- Zasedání Výboru pro dopravu Evropského parlamentu
15.-17.3.2005	Brusel, Belgie	- Zasedání Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů Evropského parlamentu
22.-23.3.2005	Brusel, Belgie	- Zasedání Evropské rady

Téma

V loňském roce se nejvyšší představitelé členských států EU shodli na novém revolučním dokumentu - na Smlouvě o Ústavě pro Evropu. Jejím podpisem v říjnu 2004 se rozběhl dvouletý ratifikační proces v jednotlivých členských státech. Také v České republice se debata o ústavní smlouvě pomalu rozbíhá, často je však charakterizována nepřesnostmi, nekompetencí či vysloveně nepravdami. Ty by mohlo pomoci vyvrátit také naše aktuální hlavní téma, které se zabývá hlavně ekonomickými aspekty dokumentu.

ÚSTAVA PRO EVROPU – SMYSL A EKONOMICKÝ ROZMĚR

Geneze Ústavy pro Evropu počíná dávno před tím, než v letech 2002 – 2003 zasedal Konvent o budoucnosti Evropy s explicitním cílem formulovat návrh textu ústavní smlouvy Evropské Unie.

Minimálně ve druhé polovině 90. let si členské země EU i evropské instituce neměly silně uvědomovaly potřebu reformovat klíčové rozhodovací a institucionální procedury a tyto přizpůsobit stávajícímu i uvažovanému kvalitativnímu i kvantitativnímu rozšiřování Unie.

Prohlubující se obsahový rámec integrace i rostoucí počet členů si vyžaduje naplnit potřebu průhlednosti a transparentnosti. Jednou z nejvíce oprávněných kritik stávajícího fungování EU je stále zřetelnější rozevírání nůžek mezi působením a působností evropských institucí a jimi řešených tématech na straně jedné, a preferencemi témat, zájmů, priorit, jež pocítují sami občané EU. Míra pochopení toho, čím se EU instituce zabývají, je na straně občanů EU stále menší.

Ústava pro Evropu disponuje unikátní příležitostí, jak občany EU opět účinně přivést ke klíčovým tématům současnosti a budoucnosti EU. Toto vztahení je možné učinit při výrazném zjednodušení všech klíčových dokumentů, které dosavadní integrační vývoj doprovázely, a jejich koncentrací do jednoho

dokumentu, o němž bude každý zainteresovaný vědět, že právě tento je nadřazen všem ostatním dokumentům vztahujícím se k průběhu integrace EU. A současně při výrazné redukci tohoto dokumentu na výčet skutečných fundamentů a priorit procesu evropské integrace, z nichž opět všechny další předpisy a dokumenty vycházejí a jsou z nich odvozeny. Ideálem by v tomto ohledu byl nikoliv úřednický dokument, čítající v české verzi přibližně 500 stránek, nýbrž spíše strategický spis, postihující na několika málo stránkách důstojným, avšak zcela srozumitelným jazykem, co to vlastně Evropská unie je, proč ji vytváříme, jaké že má pravomoci.

Diskuse, která se odehrávala ve druhé polovině 90. let a která nejenže nepřinesla kýžený výsledek, ale i skončila faktickým krachem Mezivládní konference o reformě institucí EU, se přesunula do provizoria řešeného na úrovni Smlouvy z Nice s tím, že k otevřenému problému je zapotřebí se velmi rychle vrátit. Proto začal v letech 2002 a 2003 fungovat Konvent o budoucnosti Evropy, jehož výsledkem je návrh „Smlouvy zakládající Ústavu pro Evropu“, jež právě v tomto období prochází klíčovým ratifikačním procesem. Fungování Konventu bylo umožněno rozhodnutím, přijatým v prosinci 2001 na summitu Evropské rady v nizozemském Laekenu.

JAKÝ JE VĚCNÝ PŘEDMĚT NÁVRHU ÚSTAVY A JAKÝ JE VLASTNĚ NÁVRH SÁM?

Začneme-li odpovědí na druhou část otázky, tak návrh Ústavy pro Evropu je velmi vzdálen od výše popsaného stručného, výstižného, důstojného dokumentu stojícího nade všemi ostatními. Naopak svoji dikcí, jazykem i rozsahem splývá v šedi ostatních produktů legislativy EU, čímž průměrného, jinak nijak explicitně nezajímavého občana EU rozhodně neláká k jeho přečtení, vstřebání a jednání v duchu tohoto dokumentu.

Přestože i jedním ze zadání Konventu bylo výrazně přispět ke zjednodušení a zpřehlednění stávajících smluv, lze skutečně zodpovědně tvrdit, že tento cíl byl naplněn jen ve velmi malé míře.

Na první pohled nejzjevnějším zjednodušením je nahrazení nynějšího členění Evropské unie na pilíře. Namísto stávajících tří pilířů (Evropské společenství, Společná zahraniční a bezpečnostní politika; Spolupráce v oblasti justice a vnitra v trestních záležitostech) bude mít Evropská Unie v souladu s ústavní smlouvou homogenní strukturu. I když ona struktura nebude zcela homogenní a jisté pozůstatky členění na pilíře by měly být i v nové podobě stále patrné.

Problémy, jež se na úrovni Smlouvy z Nice

v podobě Deklarace o budoucnosti Evropské unie vlekly z minulosti a u nichž existoval mimořádný zájem na vyřešení, byly přibližně tyto:

- zřetelnější vymezení pravomocí mezi členskými státy a Evropskou unií;
- postavení a vymezení Charty základních práv EU;
- zjednodušení smluv, jejich jasnější a snazší pochopení;
- úloha parlamentů členských států v procesu evropské integrace;
- posílení politické legitimacy a transparentnosti EU, institucí EU a jejich blízkosti občanům EU.

Tabulka: Struktura návrhu Ústavy pro Evropu

Preambule	
Část I.	
	I. Definice a cíle Unie
	II. Základní práva a občanství
	III. Pravomoci EU
	IV. Instituce EU
	V. Výkon pravomocí EU
	VI. Demokratický život EU
	VII. Finance EU
	VIII. EU a její bezprostřední okolí
	IX. Členství v EU
Část II. Charta základních práv EU	
	Preambule
	I. Důstojnost
	II. Svobody
	III. Rovnost
	IV. Solidarita
	V. Práva občanů
	VI. Spravedlnost
	VII. Obecná ustanovení pro výklad a aplikaci Charty
Část III. Politiky a fungování EU	
	I. Obecné klauzule
	II. Zákaz diskriminace a občanství
	III. Vnitřní politiky a aktivity (v podrobnějším členění na sekce o jednotném vnitřním trhu, hospodářské a měnové politice, politikách v jednotlivých specifických oblastech, politice v oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti, a oblastí, v nichž může EU provést koordinační, doplňkové a podpůrné akce)
	IV. Přidružení zámořských států a území
	V. Vnější akce EU (zahraniční aktivity EU)
	VI. Fungování EU (v podrobnějším členění na pravidla fungování jednotlivých institucí EU, úpravu financování EU a rozpočtu a podrobnou úpravu posílené spolupráce)
	VII. Společná ustanovení
Část IV. Obecná a závěrečná ustanovení	
Hlavní protokoly*	Protokol o úloze národních parlamentů v EU;
	Protokol o aplikaci zásad subsidiarity a proporcionality
	Protokol o statutu Evropského soudního dvora
	Protokol o Eurokupině
	Protokoly o přístupovém acquis (specifikuje přechodná období a přechodné procedury vyjednané v přístupových smlouvách)
	Protokol o schengenském acquis
	Protokol pozměňující Smlouvu o Euroatomu
	Protokol o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky
	Protokol o statutu Evropské investiční banky
	Protokol o umístění sídel orgánů a některých institucí, subjektů a útvarů EU
	Protokol o postupu při nadměrném schodku
	Protokol o kritériích konvergence
	Protokol o hospodářské, sociální a územní kohezi (soudržnosti)
Deklarace	Deklarace (prohlášení) k jednotlivým článkům textu Ústavní smlouvy
	Deklarace k jednotlivým protokolům smlouvy
	Deklarace jednotlivých států

*) celkem jich je 36, poznámka: plný text jednotlivých částí Ústavy pro Evropu, včetně protokolů a deklarácí je k dispozici na: <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/JOHtml.do?uri=OJ:C:2004:310:SOM:CS:HTML>

Téma

Jaké jsou věcné oblasti návrhu Ústavy?

I přes navrhované zrušení pilířové struktury nemá ústavní smlouva EU jednoduchou a přehlednou strukturu. Její členění (viz předchozí stránka) spočívá v preambuli a čtyřech částech, doplněných protokoly a deklaracemi.

Relativně stručná první část obsahuje klíčové ústavní náležitosti. Druhou část tvoří Charta základních práv. Obsahově nejbohatší, s poměrně podstatnými ekonomickými a finančními implikacemi, je část třetí – Politika a fungování EU. Stručná čtvrtá, závěrečná část obsahuje obecná a závěrečná ustanovení.

Z výčtu zajímavých protokolů je vhodné zmínit hned několik, které velmi podstatným způsobem upravují klíčové ekonomické a finanční záležitosti. Patří k nim zejména: Protokol o Euroskupině, Protokol o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky, Protokol o statutu Evropské investiční banky, Protokol o postupu při nadměrném schodku, Protokol o kritériích konvergence a Protokol o hospodářské, sociální a územní kohezi (soudržnosti). Implicitní ekonomické dopady lze navíc registrovat i v případě Protokolu o aplikaci zásad subsidiarity a proporcionality, Protokolu o schengenském acquis.

PRAVOMOCI EVROPSKÉ UNIE PODLE ÚSTAVNÍ SMLOUVY

Zřetelné stanovení pravomocí EU a jejich vymezení vůči členským státům představuje jedno z podstatných posláních ústavní smlouvy.

Novum ústavní smlouvy spočívá ve vymezení pravomocí EU na tři skupiny (úrovně): výlučná pravomoc EU, sdílená pravomoc EU a oblasti, v nichž má EU pravomoc vyvíjet činnost a jež mají spíše podpůrný, koordinační a doplňkový charakter.

Výčet všech typů pravomocí je učiněn tak, že ústavní smlouva vymezuje všechny pravomoci, které EU má. Výjimkou z tohoto pravidla je aplikace klauzule flexibility – tj. umožnění Radě svým **jednomyslným** rozhodnutím rozšířit pravomoci EU v případě, že je to nutné k dosažení určitého cíle EU, a současně, kdy sama ústavní smlouva nevymezuje při tomto dosahování dostatečné pravomoci.

Proto pro ústavní zachycení pravomocí EU je neméně tak důležitá specifikace cílů EU (článek I-3):

1. Cílem Unie je podporovat mír, hodnoty EU a blahobyt svých obyvatel.
2. Unie poskytuje svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic a vnitřní trh s volnou a nenarušenou soutěží.
3. Unie usiluje o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku, s vysokým stupněm ochrany a zlepšování kvality životního prostředí. Podporuje vědecký a technický pokrok.
Bojuje proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci, podporuje sociální spravedlnost a ochranu, rovnost žen a mužů, mezigenerační solidaritu a ochranu práv dítěte.
Podporuje hospodářskou, sociální a územní kohezi (soudržnost) a solidaritu mezi členskými státy. Respektuje svou bohatou kulturní a jazykovou různorodost a dbá na zachování a rozvoj evropského kulturního dědictví.
4. Ve svých vztazích s okolním světem Unie zastává a podporuje své hodnoty a zájmy. Přispívá k míru, bezpečnosti, udržitelnému rozvoji této planety, k solidaritě a vzájemné úctě mezi národy, volnému a spravedlivému

obchodování, vymýcení chudoby a k ochraně lidských práv, především práv dítěte, a k přísnému dodržování a rozvoji mezinárodního práva, zejména k dodržování zásad Charty Organizace spojených národů.

5. Unie sleduje své cíle vhodnými prostředky na základě pravomocí, které jsou jí Ústavou svěřeny.

Klauzule flexibility tak vlastně představuje jakýsi otevřený prostor pro změny ústavní smlouvy bez toho, aby bylo nutné tyto případné změny ratifikovat ve všech jednotlivých členských státech. Klauzule flexibility není novum v právu EU; ústavní smlouva její použití rozšiřuje. Dosud ji bylo možné využít v oblasti jednotného vnitřního trhu; do budoucna by mělo být možné ji vztáhnout ke všem z vymezených cílů EU. Ústavní smlouva současně rozšiřuje při aplikaci klauzule flexibility pravomoci Evropského parlamentu, když vyžaduje, aby bylo jednomyslné rozhodnutí Rady ještě doplněno právě souhlasem Evropského parlamentu.

Vztahy mezi EU a členskými státy upravuje ústavní smlouva dvěma způsoby. Za prvé, EU respektuje národní identitu členských států, jejich politické a ústavní struktury, regionální členění a systémy místní samosprávy. „Unie ctí rovnost členských států před Ústavou a jejich národní identitu, která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech, včetně místní a regionální samosprávy. Respektuje základní funkce státu, zejména ty, které souvisejí se zajištěním územní celistvosti, udržení veřejného pořádku a ochranou národní bezpečnosti. Podle zásady loajální spolupráce se Unie a členské státy navzájem respektují a pomáhají si při plnění úkolů vyplývajících z Ústavy. Členské státy učiní veškerá vhodná obecná i zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají z Ústavy nebo jsou důsledkem činnosti orgánů Unie. Členské státy usnadňují Unii plnění jejich úkolů a zdrží se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Unie“ - článek I-5.

Jakékoliv iniciativy EU, které by měly vést k harmonizaci ústavních systémů členských států nebo zasahovat do vnitřní regionální struktury členských států, nejsou možné.

Členské státy zase přijímají závazek, že budou přispívat k dosažení cílů EU a současně se zdrží všech opatření, jež by mohla zajišťování těchto cílů bránit a ohrozit je (princip loajality).

Výlučné pravomoci Evropské unie

V souladu s návrhem ústavní smlouvy by měla Evropská unie disponovat čtveřicí výlučných pravomocí:

- v oblasti měnové unie (v případě těch členských států, jež přijaly euro);
- v oblasti společné obchodní politiky;
- v oblasti celní unie;
- v oblasti ochrany mořských přírodních zdrojů, jež spadají pod společnou politiku v oblasti rybolovu.

Jak je patrné, tři ze čtyř výlučných oblastí mají zcela zřejmou ekonomickou povahu. Znamená to, že v oblastech s výlučnými pravomocemi bude moci nadále přijímat závazné právní normy toliko Evropská unie samotná (věcně již nyní tyto oblasti patřily a patří mezi sféry, jež jsou výlučně řešeny na komunitární úrovni, s výjimkou ochrany mořských přírodních zdrojů spadajících pod politiku rybolovu; zde i nadále dochází ke společným aktivitám jak z úrovně EU, tak i členských států). Prostor pro kompetence členských států se zde otevírá pouze tehdy, pokud jsou k tomu evropským právem výslovně zmocněny. EU má současně výlučnou pravomoc uzavírat v těchto oblastech mezinárodní smlouvy s třetími subjekty (například s nečlenskými státy nebo mezinárodními organizacemi). Výlučnost je možné interpretovat i alternativně: **v oblastech, kde platí výlučné pravomoci EU není uplatňován princip subsidiarity.**

Sdílené pravomoci EU

Sdílené pravomoci EU jsou uplatňovány u podstatně většího rejstříku aktivit. Mezi hlavní z nich patří například:

- jednotný vnitřní trh;
- prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti;
- zemědělství a rybolov (s výjimkou těch sfér politiky v oblasti rybolovu, patřících do výlučných pravomocí EU);
- doprava a Transevropská dopravní síť;
- energetika;
- sociální politika (v oblastech explicitně vymezených v Části III. návrhu ústavní smlouvy);
- hospodářská, sociální a územní koheze (soudržnost), tedy regionální politika a v jejím rámci i Strukturální fondy;
- životní prostředí;
- ochrana spotřebitele;
- veřejné zdraví, resp. aspekty obecné bezpečnosti.

V oblasti sdílených pravomocí EU může (v souladu s úpravou v části III. návrhu ústavní smlouvy) přijímat závazné právní normy, včetně harmonizace právních předpisů členských zemí. Tyto aktivity EU jsou nicméně **omezeny naplňováním principu subsidiarity.**

Prostor pro členské státy v těchto oblastech se navíc otevírá tehdy, pokud EU svých pravomocí nevyužívá nebo výkon svých pravomocí ukončila. Zajímavý je výčet následujících aktivit, v nichž může být aktivní EU, ale současně zde mohou plně aktivitu prokazovat jednotlivé členské státy. Jde například o výzkum, technologický rozvoj, výzkum vesmíru, rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc.

Prostor pro politiku EU existuje i při podpoře a koordinaci hospodářských politik členských států a při podpoře a koordinaci politik zaměstnanosti.

V souvislosti s výkladem sdílených pravomocí EU lze zmínit i princip záchranné brzdy, který spočívá v omezení pravomocí EU v situaci, kdy by evropský regulační režim ohrozil zásadní prvky předemtné věci v některém členském státu. Příkladem může být harmonizace trestního práva nebo práva sociálního zabezpečení, jež by zásadně ohrozila prvky trestního práva nebo sociální politiky v některém z členských států.

Specifické projevy sdílených pravomocí EU lze vztáhnout rovněž na oblast Společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

Pravomoci podpůrné, doplňkové a koordinační

Třetí, nejnižší úroveň pravomocí EU se uplatňuje u činností, kde EU provádí podpůrné, koordinační a doplňkové aktivity. Zde výlučné pravomoci vykonávají členské země. Ty vlastně jen umožňují EU uskutečňovat kroky vedoucí ke zlepšení jejich domácích politik či oblastí s výlučnou národní pravomocí, případně tyto aktivity napomáhají vzájemné komunikaci a pružnosti společně řešených procesů. V této oblasti je zcela vyloučena harmonizace právních norem jednotlivých členských států. Oblasti, kde EU provádí tyto aktivity, upravuje článek I-17 návrhu ústavní smlouvy. Jedná se o:

- průmyslovou politiku;
- ochranu lidského zdraví;
- vzdělávání, profesní přípravu, mládež a sport;
- kulturu;
- civilní ochranu;
- administrativní spolupráci.

DOSAVADNÍ NEJASNOSTI VE STRUKTUŘE EU A SNAHA O JEJICH ODSTRANĚNÍ

Snahou návrhu ústavní smlouvy je rovněž odstranění nejjasností v některých citlivých záležitostech, k jejichž řešení nebyla dosud nalezena dostatečná odvaha.

Vystoupení z EU

Dosavadní právní úprava explicitně nestanovuje postup, který by měl dodržet členský stát, pokud chce z EU vystoupit. Dosavadní zkušenosti s řešením tohoto problému jsou tak

historicky vzdálené a nepočtené, že není možné je obecně uplatňovat na všechny případné „zájemce“. Pouze případy severního Alžírsko, v té době francouzského, či Grónska, mohou sloužit jako završené procesy vystoupení z Evropského společenství. Britské „nezahrnutí“ do EU ostrovů Jersey či Man také není obecným modelem. A rovněž britské referendum z roku 1975 o setrvání v EHS nakonec skončilo pokračováním britského – tehdy zcela novoapečeného – členství.

Téma

Ústava pro Evropu se snaží nabídnout explicitní řešení, když výslovně garantuje každému členskému státu možnost, že své členství v EU ukončí. Tento proces přitom musí být v souladu s domácími národními ústavními pravidly každého státu. O úmyslu státu vystoupit z EU musí být informována Evropská rada. Vztah mezi odstoupjícím státem a EU má být upraven smlouvou uzavřenou mezi tímto státem a zbytkem EU. Přijetí je podmíněno souhlasem kvalifikované většiny Rady i Evropského parlamentu a odstoupjícího státu. Není stanoven vzor a nutně obsahové náležitosti „smlouvy o vystoupení“. Termín ukončení členství by měl být výslovně stanoven ve smlouvě nebo by k němu mělo dojít dva roky poté, co členský stát oznámí svůj úmysl vystoupit z EU (lze počítat i s prodloužením této lhůty). Pokud si stát, který vystoupí z EU, po čase svůj předchozí krok „rozmyslí“ nebo přehodnotí a uvědomí si, že by se rád vrátil zpět do EU, musel by projít standardní procedurou pro přijetí jakéhokoliv nového členského státu.

Mezinárodně-právní subjektivita EU

Subjektivita Evropské unie dosud výslovně upravena není (přestože snahy k jejímu naplnění jsou patrné již přibližně 8 let, neboť jsou vnímány překážky, které tato situace způsobuje); mezinárodně-právní subjektivitou dosud disponuje jen Evropské společenství. Návrh ústavní smlouvy řeší diskusi nabízející několik variantních postupů zcela zjevným uznáním právní subjektivity EU.

Charta základních práv Evropské unie

Charta základních práv EU je produktem jednoho z vrcholných summitů dosavadní historie evropské integrace – summitu v Nice v roce 2000 – jako dokument bez právní závaznosti. Niceský summit současně vyvolal úkol pro následující období: jak vymezit právní podobu této Charty a jak ji zabudovat do systému klíčových dokumentů Unie. „Legitimizaci“ Charty napomohl Evropský soudní dvůr, neboť své rozsudky odůvodňoval argumenty vyplývajícími z dikce Charty. Návrh ústavní smlouvy deleguje Chartě výslovnou právní závaznost a dokonce ve specifické pasáži celého textu (Část II.) stanovuje a definuje pravidla jejího využívání.

DOSAVADNÍ NEJASNOSTI VE STRUKTUŘE EU A SNAHA O JEJICH ODSTRANĚNÍ

Lze se domnívat, že při celkově poměrně razantním rozsahu změn, kterými by měly projít instituce EU, je poměrně odvážné identifikovat jednu jako dominantní. Přesto se o tuto identifikaci pokusme. S ohledem na rozšiřující se počet členů a prohlubování rozsahu předmětu evropské integrace je z důvodu pružnosti a legitimity procesu rozhodování možné považovat za klíčovou změnu **způsob hlasování kvalifikovanou většinou v Radě EU**. Návrh ústavní smlouvy ruší stávající systém váženého hlasování a zavádí systém dvojí většiny. **Většiny členských států reprezentujících většinu obyvatel EU**. Radikálnost změny spočívá především

Uplatnění práva veta

Právo veta, kterým disponuje každý členský stát při změnách primárního práva EU, zůstává klíčovým rozhodovacím principem, na němž je založena evropské integrace. Zkušenost z ratifikace Niceské smlouvy (opakované referendum v Irsku) vedla k diskusi modifikovat právo veta a stanovit časové limity pro ratifikaci. Ústava nabízí řešení: pokud po 2 letech od podpisu smlouvy ratifikuje tuto smlouvu více než 80 % členů a jedna či více zemí ji neratifikovaly či vznikly v těchto zemích s ratifikací potíže, stává se „rozhodčím“ Evropská rada. Její další postup není stanoven; lze se domnívat, že inspirací může být například nalezení východiska podobného jako v případě Dánska v roce 1992 (ratifikace Maastrichtské smlouvy).

Vyloučení členského státu

Stejně jako doposud není upraveno odstoupení členského státu, ani vyloučení členského státu není dosud předmětem specifické úpravy. V porovnání s prvním případem, ústavní smlouva v případě vyloučení nepřináší žádný posun a tuto možnost vyloučení ani nyní specificky neupravuje. Je ponechána již nyní platná procedura omezení práv členského státu za předpokladu, že tento závažně a dlouhodobě porušuje základní principy, na kterých je proces evropské integrace postaven.

Subsidiarita

Ani v případě subsidiarity nevnáší návrh ústavní smlouvy více světla do vymezení jejího jednoznačného výkladu. Pojem subsidiarity je snadno pochopitelný, nicméně vnímaný spíše intuitivně, nikoliv exaktně, což může vyvolávat velké problémy v rozhodování a jasném přisouzení příslušných kompetencí. Ústavní smlouva se pokouší o jasné vymezení dodržování principů subsidiarity; lze však zcela jednoznačně pochybovat o tom, zda se jedná o způsob vedoucí ke kýženému efektu. Způsob spočívá v tom, že Ústava pro Evropu stanoví, že Evropská komise musí zaslat veškeré návrhy sekundární legislativy národním parlamentům členských států. Tyto návrhy musí být opatřeny zprávou o tom, jak tyto návrhy splňují princip subsidiarity. Je snadné kritizovat; nicméně nabízí se otázka, jestli tento postup není příliš úřednický až technokratický.

v odstranění kritéria, přisuzujícího každému státu určitý počet hlasů. Po velmi ostrých diskusích vedených mezi završením práce Konventu a ukončením Meziúřadní konference zněl konečný kompromis následovně: Pro přijetí rozhodnutí Rady je zapotřebí 55 % počtu členských států, v nichž žije alespoň 65 % obyvatelstva EU (demografické kritérium).

Hovoříme-li o Radě EU, změnami prošly i způsoby složení Rady a jejího předsednictví. Návrh ústavní smlouvy hovoří o závazném vytvoření Rady pro všeobecné záležitosti a Rady pro zahraniční věci (v zásadě kopírující stávající praxi). Další formace Rady EU vyplynou z rozhodnutí Evropské rady,

stanoveném kvalifikovanou většinou. Rada EU si i nadále zachová postavení jak klíčového legislativního orgánu, tak i exekutivního orgánu.

Rada EU v sektorálním složení a její předsednictví se i nadále opírá o rotační princip předsednictví států. Je však stanoveno týmové předsednictví, kdy během období trvajícím 18 měsíců spolu úzce spolupracují tři předsednické státy. Každý z těchto států bude předsedat formacím Rady po dobu šesti měsíců.

Podstatné změny se dotknou i dalších institucí EU.

Evropská rada získala svoji plnou institucionalizaci a byla pasována na druhý orgán EU po Evropském parlamentu. Je ztělesněním názoru členských států. Bude zřízena **funkce stálého předsedy Evropské rady**, čímž se ruší dosud aplikovaný princip rotace na nejvyšší politické úrovni EU. Od stávající praxe je dramaticky odlišný požadavek, že předseda Evropské rady nesmí vykonávat mandát v některém z členských států EU. Spolu s tím je ustavena nová funkce evropského ministra zahraničí. Problematickou se nyní jeví záležitost vymezení kompetencí nejen mezi těmito výše uvedenými funkcemi, ale i jejich skloubení s kompetencemi zastávanými Evropskou komisí.

Spíše ze symbolických důvodů staví Ústava pro Evropu na první místo mezi institucemi EU **Evropský parlament**, čímž spíše odráží dlouhodobé přání až vizi, než realitu. Tak razantní změny jako v případě předchozích dvou institucí EU tak patrné, přesto se jeho význam posílí – a to zejména při spolurozhodování o legislativě EU (společně s Radou), při výkonu rozpočtových pravomocí, při zesílení kontrolní funkce a možná ze všeho nejvíce při proceduře výběru předsedy Evropské komise.

Klíčové změny v případě **Evropské komise** právě souvisejí se styčnou plochou vůči Evropskému parlamentu. Volba jejího předsedy Evropským parlamentem by měla utišit hlasy, poukazující na nelegitimitu působnosti Komise, na její mimořádné kompetence pohybující se údajně v politickém vakuu. Zajímavou novinku přináší scénář, jež bude uplatněn po roce 2014, kdy počet komisařů bude odpovídat dvou třetinám počtu členských států – tedy od této doby bude platit systém rotace, v němž třetina členských států nebude nominovat své zástupce v Evropské komisí.

CELKOVÉ SHRNUTÍ A EKONOMICKY RELEVANTNÍ ZÁVĚRY

1. Je obvyklé, že změny či vznik ústavy by v demokratických podmínkách neměly mít přímý vliv na ekonomický vývoj příslušné země, uskupení, teritoria. Lze zřejmě uvažovat o dopadech nepřímých, odvozených, dílčích, projevujících se přímo v oblastech změny, resp. v relevantních oblastech.
2. Ústava pro Evropu (bez ohledu na její název) je bezesporu potřebná záležitost z pohledu seřazení klíčových záležitostí procesu evropské integrace do jednoho dokumentu.
3. Předložený text, přestože vytváří společnou střechu nad stávajícími Smlouvami, nespĺňuje základní podmínku transparentnosti, srozumitelnosti a průhlednosti. Je zbytečně dlouhý, komplikovaný, čtenářsky nekomfortní. Není možné, aby všechny body v něm obsažené byly skutečně prioritami.
4. **Přímé zakotvení** ekonomických důsledků plynoucích z Ústavy pro Evropu: Ústava pro Evropu ve svých klíčových výchozích částech zaručuje princip čtyř svobod – volný pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu a řadí je do množiny základních svobod v EU.
5. Ústava člení jednotlivé ekonomické sféry a segmenty do tří, resp. pěti klíčových kategorií z hlediska kompetencí EU a jejich institucí, když pracuje s: výlučnými pravomocemi Unie, sdílenými pravomocemi a pravomocemi vyvíjet činnost, koordinační, podpůrnou a doplňkovou.
6. **Výlučnou pravomoc** (kde prostor pro národní působnost je minimální či nulový) uplatňuje Unie v ekonomické oblasti vůči: celní unii, pravidlům hospodářské soutěže vztahujícím se k fungování jednotného vnitřního trhu, měnové politice a společné měně euro, a společné obchodní politice.
7. **Sdílené pravomoci** uplatňuje Unie podle Ústavy pro Evropu v ekonomické oblasti vůči: jednotnému vnitřnímu trhu, hospodářské, sociální a územní soudržnosti (kohezi) /kam spadá celá oblast fondů EU, včetně Strukturálních fondů a dalších finančních nástrojů regionální politiky EU/, zemědělství a rybolovu, ochraně spotřebitele, dopravě a transevropským sítím a energetice.
8. **Pravomoci vyvíjet činnost** má Unie v souladu s Ústavou pro Evropu v oblasti výzkumu a technologického rozvoje.
9. Ústava pro Evropu dává Unii prostor pro **koordinaci hospodářských politik a politiky zaměstnanosti**.
10. **Podpůrné a doplňkové činnosti** může Unie vůči ekonomickým sektorům vykonávat v oblasti průmyslu a cestovního ruchu.
11. **Nepřímé zakotvení** ekonomických důsledků plynoucích z Ústavy pro Evropu je mnohočetné a obtížně specifikovatelné.
12. Je zapotřebí zdůraznit přednostní Ústavy a práva přijímaného orgány Unie před právem členských států ve sférách, v nichž to právě Ústava vymezuje.
13. Ústava přináší novou hlasovací a rozhodovací proceduru, jež může vést k vytváření účelových aliancí a následným ekonomickým dopadům v relevantních oblastech rozhodování.
14. Fakt zajištění právní subjektivity Unie může představovat dodatečný růstový potenciál pro ekonomiku EU.
15. Na druhé straně poměrně krkolomné vymezení principu subsidiarity může komplikovat rozhodovací proces i podobu navazujících směrnic a nařízení.

Ve třetím a čtvrtém letošním měsíci se po období „zimní“ stagnace naplno roztáčí kolotoč konferencí, seminářů, sympozií a workshopů pokrývajících široké spektrum problémů spojených s Evropskou unií. Svoje akce by si měli v našem výběru najít zájemci o technologie, veřejné finance, vzdělávání, veřejné vztahy, elektroenergetiku nebo o otázky spojené s rolí soudů při stíhání přeshraniční kriminality.

Bližší informace ohledně programu těchto akcí má k dispozici EU kancelář České spořitelny.

datum	místo konání	název a charakteristika akce
14.-16.3.2005	Moskva, Rusko	Evropsko-ruské sympozium o vědecké a technologické spolupráci v biotechnologiích organizované mezinárodní asociací INTAS: http://www.intas.be/mainfs.htm
15.3.2005	Brusel, Belgie	Konference o evropské bezpečnosti dodávek elektrické energie organizovaná asociací UCTE: http://www.ucte.org/news/e_default.asp#15032005
15.-16.3.2005	Brusel, Belgie	„Uvnitř Bruselu – Veřejné vztahy v nové Evropě“; seminář Evropského centra pro veřejné vztahy: http://www.publicaffairs.ac/publicprogrammes/IB/
16.3.2005	Brusel, Belgie	„Od zelené knihy k zelené kartě“; pracovní oběd s Jonathanem Faullem, šéfem generálního ředitelství Evropské komise pro justici, svobodu a bezpečnost: http://www.britcham.be/content/events/registration.asp?EventID=307
17.3.2005	Brusel, Belgie	Pracovní oběd s Markose Kyprianouem, evropským komisařem pro zdraví a ochranu spotřebitelů: http://www.britcham.be/content/events/registration.asp?EventID=309
17.-18.3.2005	Budapešť, Maďarsko	„e-Government dny 2005 ve východní Evropě“; fórum organizované budapešťskou univerzitou pro ekonomiku a veřejnou správu a Rakouskou počítačovou asociací: http://www.ocg.at/egov/eeegovdays05.html
17.-18.3.2005	Maastricht, Nizozemí	„Evropa na internetu“; seminář Evropského institutu veřejné správy: http://www.eipa.nl/activities/05/11001_17Mar/en/invitation.htm
17.-18.3.2005	Lucemburk, Lucembursko	„Role národních soudů v boji proti přeshraniční kriminalitě v evropském prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti“; seminář Evropského institutu veřejné správy: http://www.eipa.nl/activities/05/52401_17Mar/en/invitation.htm
21.-22.3.2005	Maastricht, Nizozemí	„Pakt stability a růstu – teorie a praxe“; seminář Evropského institutu veřejné správy: http://www.eipa.nl/activities/05/31101_21Mar/en/invitation.htm
30.-31.3.2005	Brusel, Belgie	ACARE aerodny o leteckém výzkumu; setkání pořádané Poradním výborem pro letecký výzkum v Evropě (ACARE): http://www.acare4europe.com/html/eventsaa.shtml
31.3.-2.4.2005	Glasgow, Skotsko	„Silné univerzity pro Evropu“; třetí shromáždění Asociace evropských univerzit: http://www.eua.be/eua/en/Conventions.jspx
4.4.2005	Brusel, Belgie	„Je doprava v EU problémem nebo řešením?“; debata think tanku Friends of Europe: http://www.friendsofeurope.org/conf_ataglance.asp?ConfId=372
14.-15.4.2005	Paříž, Francie	„Jak získat prostředky z evropských fondů?“; seminář Welcomeurope: http://www.welcomeurope.com/form_info.asp?id=39

Statistické okénko

Statistické okénko v tabulkové formě zobrazuje důležité makroekonomické a finanční ukazatele zemí nově přistoupivších do Evropské unie se zřetelem na kritéria definovaná v Maastrichtské smlouvě: meziměsíční, meziroční a průměrnou inflaci, indikátory deficitu schodku státního rozpočtu a státního dluhu vyjádřených v poměru k HDP a volatilitu devizových kurzů národních měn k euro. Pro srovnání jsou v tabulce i stejné ukazatele pro celou EU.

Cenový vývoj

	Meziměsíční inflace v %			Meziroční inflace v %			Průměrná meziroční inflace v %		
	XI-04	XII-04	I-05	XI-04	XII-04	I-05	XI-04	XII-04	I-05
EU	0,0	0,4	-0,5	2,2	2,4	2,0	2,1	2,1	2,1
EU - minimum	-	-	-	-	-	-	0,7	0,7	0,7
ČR	-0,1	0,0	0,6	2,6	2,5	1,5	2,4	2,6	2,6
Estonsko	0,4	0,2	-0,2	4,4	4,8	4,2	2,7	3,0	3,0
Kypr	0,4	0,2	-2,3	2,6	3,9	2,8	1,8	1,9	1,9
Litva	0,3	-0,1	0,0	2,9	2,8	2,8	0,8	1,2	1,2
Lotyšsko	0,5	0,3	0,7	7,2	7,4	6,7	5,9	6,2	6,2
Maďarsko	0,0	0,0	0,8	5,7	5,5	3,9	6,8	6,8	6,8
Malta	-4,0	1,0	-0,6	1,9	1,9	1,9	2,8	2,7	2,7
Polsko	0,3	0,0	0,0	4,5	4,4	3,8	3,4	3,6	3,6
Slovensko	-0,2	-0,1	1,7	6,0	5,8	3,1	7,7	7,4	7,4
Slovinsko	0,6	-0,5	-0,5	3,8	3,3	2,3	3,8	3,7	3,7

Pozn.: založeno na bázi harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP); průměrná meziroční inflace je dvanáctiměsíční klouzavý průměr meziroční změny harmonizovaného indexu spotřebitelských cen; EU – minimum je průměr průměrné inflace ve třech členských státech EU s její nejnižší hodnotou. Zdroj: Eurostat

Fiskální vývoj

	Deficit veřejných rozpočtů k HDP v %			Veřejný dluh k HDP v %		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
EU-25	-1,2	-2,3	-2,8	62,1	61,6	63,2
ČR	-5,9	-6,8	-12,6	25,3	28,8	37,8
Estonsko	0,3	1,4	3,1	4,4	5,3	5,3
Kypr	-2,4	-4,6	-6,4	64,3	67,4	70,9
Litva	-2,0	-1,5	-1,9	22,9	22,4	21,4
Lotyšsko	-2,1	-2,7	-1,5	14,9	14,1	14,4
Maďarsko	-4,4	-9,2	-6,2	53,5	57,2	59,1
Malta	-6,4	-5,8	-9,6	62,0	62,3	70,4
Polsko	-3,8	-3,6	-3,9	36,7	41,1	45,4
Slovensko	-6,0	-5,7	-3,7	48,7	43,3	42,6
Slovinsko	-2,8	-2,4	-2,0	28,1	29,5	29,4

Pozn.: na základě standardu ESA 95; zdroj: Eurostat

Volatilita devizových kurzů národních měn k euro

	Za posledních 24 měsíců			Za posledních 12 měsíců		
	průměrný kurz	odchylka maximum v %	odchylka minimum v %	průměrný kurz	odchylka maximum v %	odchylka minimum v %
Česká koruna	31,76	+6,8	-4,7	31,47	+5,9	-5,2
Estonská koruna	15,65	+0,0	-0,0	15,65	+0,0	-0,0
Kyperská libra	0,583	+1,4	-0,9	0,581	+1,0	-0,9
Litevský litas	3,453	+0,0	-0,0	3,453	+0,0	-0,0
Lotyšský lat	0,659	+6,7	-5,6	0,669	+3,5	-4,1
Maďarský forint	252,8	+4,6	-7,7	248,7	+2,8	-3,0
Maltská lira	0,428	+2,0	-1,5	0,428	+1,1	-1,4
Polský zlotý	4,458	+14,1	-9,7	4,408	+12,8	-9,9
Slovinský tolar	237,2	+2,5	-1,2	239,5	+0,6	-0,2
Slovenská koruna	40,47	+6,9	-4,5	39,65	+4,8	-2,5

Pozn.: průměrný kurz je prostý aritmetický kurz měny daného státu k euro v uvedeném období, odchylka maximum je procentní odchylka maximálního kurzu v daném období od průměru, odchylka minimum je procentní odchylka minimálního kurzu od průměru, zdroj: ECB. Referenční období končí k 28.2.2005.

Tato publikace je považována za doplňkový zdroj informací našim klientům. Na informace uvedené v ní nelze pohlížet tak, jako by šlo o údaje nezvratné a nezměnitelné. Publikace je založena na nejlepších informačních zdrojích dostupných v době tisku. Použité informační zdroje jsou všeobecně považované za spolehlivé, avšak Česká spořitelna, a.s. ani její pobočky či zaměstnanci neručí za správnost a úplnost informací. Autoři považují za slušnost, že při použití jakékoliv části tohoto dokumentu, bude uživatelem tento zdroj uveden.

Některé obrázky použité v této publikaci pochází z audiovizuální knihovny Evropské komise.

